RubenWillaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Sint-Jorisstraat
(Wingene, West-Vlaanderen)

Projectcode: 2018H300
Augustus 2018

ARCHEOLOGIENOTA
BUREAUONDERZOEK (FASE 0)
DEEL 1: RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK

Colofon

Ruben Willaert bvba
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Janiek De Gryse, Clara Thys, Wouter Van Goidsenhoven, Joren De Tollenaere, Aaron Willaert

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Janiek De Gryse, OE/ERK/Archeoloog/2015/00043

© Ruben Willaert bvba, Sint-Michiels-Brugge, 2018
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert bvba.

Ruben Willaert bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1 Resultaten van het bureauonderzoek 7

1.1 Administratieve gegevens 7
1.2 Onderzoeksopdracht 9

1.2.1 Doelstelling 9
1.2.2 Onderzoeksvragen 9
1.2.3 Juridische context 9
1.2.4 Randvoorwaarden 9
1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein 10

1.3 Werkwijze en strategie 11

1.3.1 Methode 11
1.3.2 Fysisch geografische situatie 11
1.3.3 Historische context en bekende archeologie 11
1.3.4 Archeologische indicatoren 11
1.3.5 Verstoringshistoriek 12
1.3.6 Introductie tot het projectgebied 13

1.3.6.1 Ruimtelijke situering 13
1.3.6.2 Geplande werken 14

1.4 Assessmentrapport 16

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie 16

1.4.1.1 Landschappelijke situering 17
1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie 23
1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie 24
1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen 25

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis 26

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden 26
1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen 29
1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen 29
1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen 32

1.5 Synthese 35

2 Bibliografie 36
3 Bijlagen 37

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt). 8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). 8
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt). 13
Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt). 14
Figuur 5: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever). 15
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt). 17
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt). 18
Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt). 19
Figuur 9: Hoogteverloop, ZW-NO 20
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt). 21
Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2018 (Bron: Geopunt). 22
Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..23
Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). .24
Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt). 25
Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt). 26
Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).....30
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt). 31
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt). 31
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt). 32
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt). 33

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).....33
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).....34
Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).....34

TABELLENLIJST

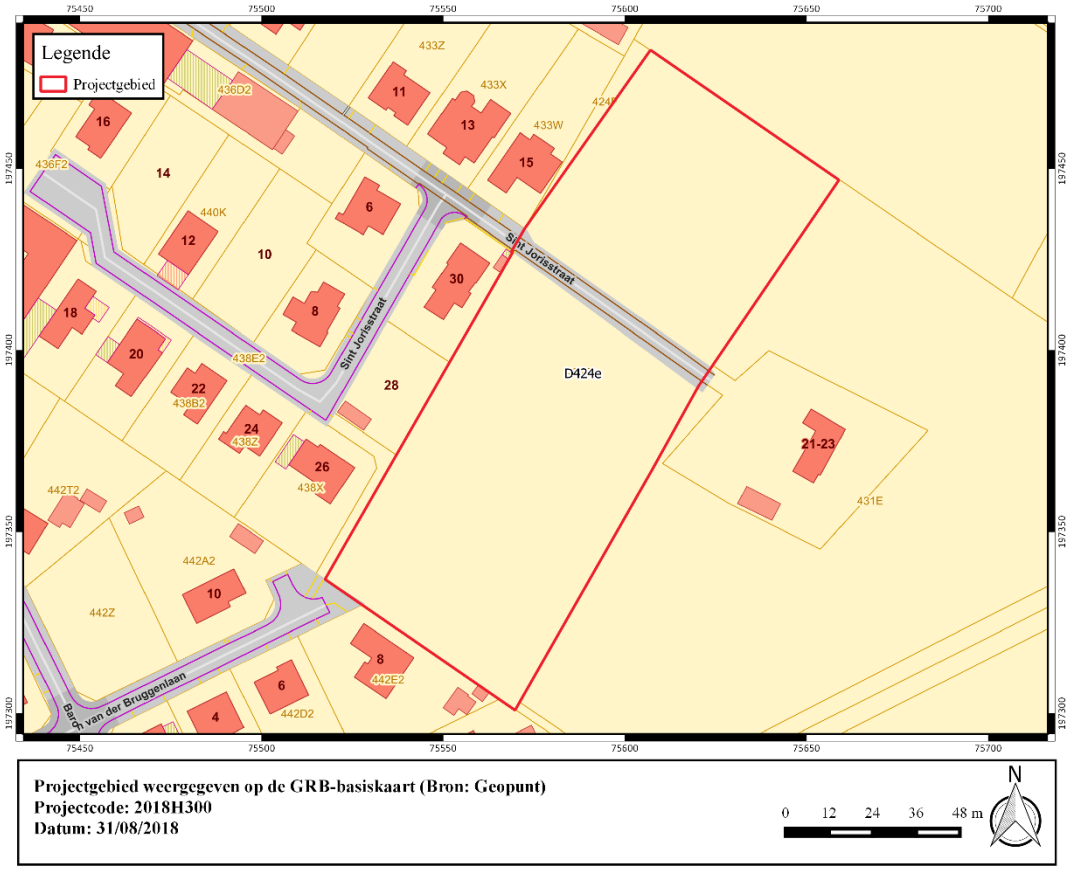
Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.....7
Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.....16

1 Resultaten van het bureauonderzoek

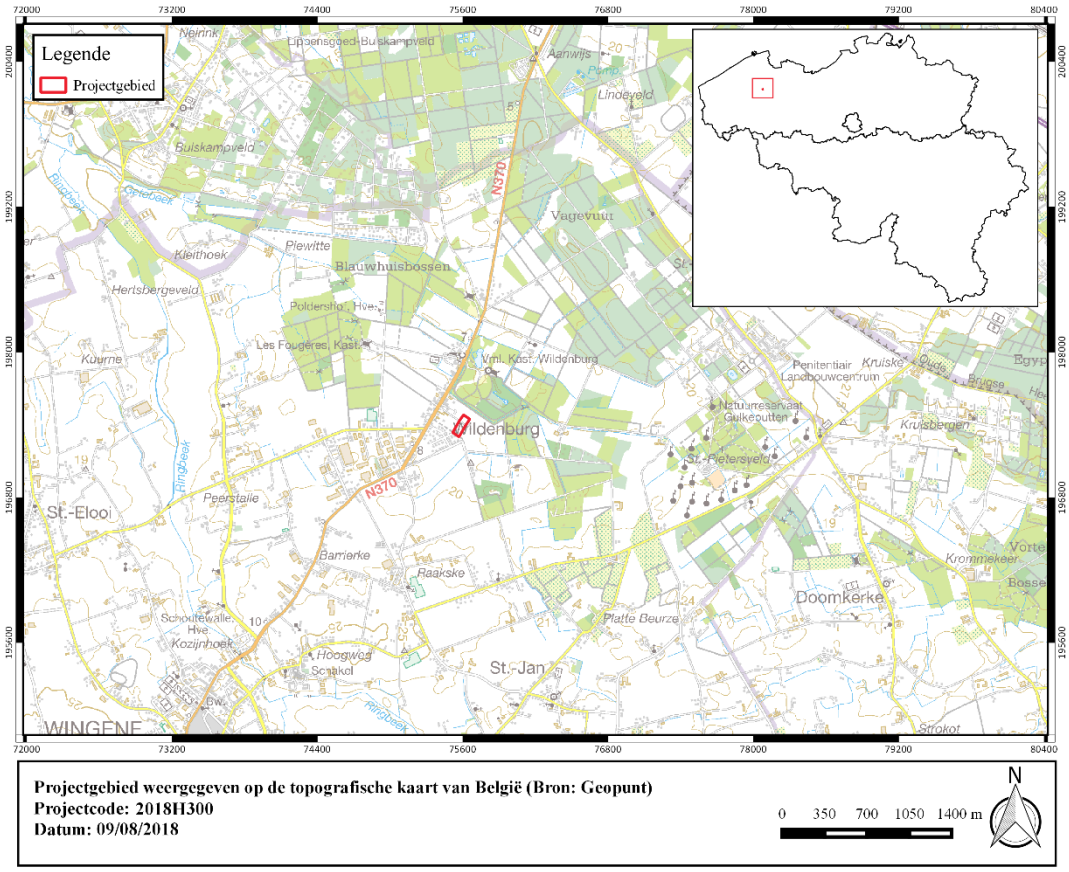
1.1 Administratieve gegevens

Tabel 1: Administratieve gegevens: De administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn bij het vooronderzoek en de locatie van het vooronderzoek.

a) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Wingene
	Deelgemeente	/
	Postcode	8750
	Adres	Sint-Jorisstraat 8750 Wingene
	Toponiem	Sint-Jorisstraat
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X_{min} = 75403 Y_{min} = 197271 X_{max} = 75751 Y_{max} = 197512
b) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Wingene, Afdeling 1, Sectie D, nr's: 424^{e} Figuur 1	
c) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Figuur 2	
d) Alle betrokken actoren en specialisten	Janiek De Gryse (erkend archeoloog) Wouter Van Goidsenhoven (archeoloog) Clara Thys (archeoloog) Joren De Tollenaere (aardkundige) Aaron Willaert (historicus)	
e) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart met aanduiding van de kadasternummers (Bron: Geopunt).

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

1.2 Onderzoeksopdracht

1.2.1 Doelstelling

Het archeologisch vooronderzoek betracht altijd eerst door raadpleging van gekende en ontsloten informatiebronnen tijdens een bureauonderzoek eventueel aanwezig archeologisch erfgoed binnen het onderzoeksgebied te inventariseren, waarderen en veiligstellen.

1.2.2 Onderzoeksvragen

Voor het bureauonderzoek zijn volgende onderzoeksvragen te formuleren:

- Hoe is de aardkundige opbouw van het onderzoeksgebied?
- Welke processen van bodemvorming zijn bekend?
- Welke geomorfologische processen zijn te bekend?
- Welke aardkundige eenheden zijn archeologisch relevant en wat is hun diepteligging?
- Zijn er archeologische resten bekend binnen de grenzen van het plangebied?
- Welke is de aard en ouderdom van bekende archeologische resten?
- Welke is de conserveringsgraad en gaafheid van bekende archeologische resten?
- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventueel aanwezige archeologische resten?

1.2.3 Juridische context

Het onderzoeksterrein situeert zich volgens het gewestplan in een gebied voor dag- en verblijfsrecreatie. Het plangebied situeert zich noch binnen een vastgestelde archeoloigsche zone, noch binnen een archeologische site, noch binnen een zone waar geen archeologie te verwachten valt. Deze archeologienota wordt opgemaakt naar aanleiding van een geplande stedenbouwkundige vergunningsaanvraag waarbij de totale oppervlakte van de ingreep in de bodem 1000 m^2 of meer beslaat en de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft 3000 m^2 of meer bedraagt.

De oppervlakte van het plangebied in kwestie bedraagt 1,08 ha; vandaar is men verplicht een bekrachtigde archeologienota toe te voegen aan de vergunningsaanvraag.

1.2.4 Randvoorwaarden

Voor het bureauonderzoek worden enkel toegankelijke en beschikbare bronnen gebruikt.

Een archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem is momenteel economisch onwenselijk voorafgaand aan het aanvragen van de stedenbouwkundige vergunning of verkavelingsvergunning. De opdrachtgever wenst het verkrijgen van de vergunning af te wachten.

Daarom wordt geopteerd voor de uitzonderingsprocedure waarbij een nota wordt aangeleverd op basis van een bureauonderzoek. In dit bureauonderzoek wordt nagegaan of er op het projectgebied een uitgesteld vooronderzoek met ingreep in de bodem noodzakelijk is en of (gedeeltelijke) vrijgave mogelijk is.

1.2.5 Archeologische voorkennis van het terrein

Binnen de grenzen van projectgebied werd in het verleden geen archeologisch onderzoek uitgevoerd.

In de omgeving zijn wel enkele archeologische vindplaatsen gekend (cfr. infra).

1.3 Werkwijze en strategie

1.3.1 Methode

In de praktijk resulteert het bureauonderzoek in een inschatting van het archeologisch potentieel van een onderzoeksgebied. Het archeologisch potentieel drukt een verwachting uit ten aanzien van voorkomen, aard, gaafheid en conservering van de archeologische resten in de ondergrond van de planlocatie. Het archeologisch potentieel is gebaseerd op vier variabelen: fysisch-geografische situatie, bekende archeologische vindplaatsen, archeologische indicatoren en verstoringshistoriek.

Pas na de vaststelling van het archeologisch potentieel kunnen onderbouwde inschattingen worden gemaakt over de planeffecten op eventueel archeologisch erfgoed.

1.3.2 Fysisch geografische situatie

Geologische, geomorfologische en bodemkundige data informeren over de genese van het landschap in het plangebied, de bodemopbouw en de ligging en de stratigrafische positie van sedimenten waarin archeologische fenomenen kunnen voorkomen. Een aantal (prehistorische) vindplaatstypen kunnen bovendien uitgesproken gekoppeld worden aan specifiek aanwijsbare landschapsvormen.

De aardkundige data laten ook toe om een verwachting te formuleren ten aanzien van de verschijningsvorm, d.i. de conserveringsgraad en gaafheid van het archeologische erfgoed.

Volgende informatiebronnen werden geconsulteerd t.b.v. een eerste aardkundige analyse:

- Tertiair en Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Toelichting bij de Quartair geologische kaart van Vlaanderen
- Bodemkaart van Vlaanderen
- Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen
- Hydrografische kaart van Vlaanderen
- Bodemerosie kaart

1.3.3 Historische context en bekende archeologie

Beschikbare historische en toponymische kennis over woonplaatsen (buurtschap, gehucht, dorp, stad) in en nabij het onderzoeksgebied kan een zinvol kader bieden om de betekenis van bekende archeologische vindplaatsen te evalueren.

Om een overzicht te krijgen van de bekende archeologische vindplaatsen binnen het onderzoeksgebied werd de Centrale Archeologische Inventaris van Agentschap Onroerend Erfgoed[1] geraadpleegd en is lokaal geïnformeerd naar recent onderzoek.

1.3.4 Archeologische indicatoren

Archeologische indicatoren omvatten diverse datacategorieën zoals resultaten van non-intrusieve archeologische prospectietechnieken (bijvoorbeeld vondstmeldingen van metaaldetectie), toevallige vondsten bij niet-archeologische graafwerken, maar vooral ook historisch-cartografische, iconografische data en fotocollecties. Ze vormen fysiek aanwijsbare

[1] https://cai.onroerenderfgoed.be/

fenomenen die een aanwijzing kunnen zijn voor de aanwezigheid, ter plaatse of in de nabijheid, van archeologische sites.

Archeologische indicatoren zijn gezocht in de Centrale Archeologische Inventaris van het Agentschap Onroerend Erfgoed en in ontsloten cartografische bronnen zoals:

- Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgenomen op initiatief van de graaf de Ferraris (1771-1778)
- Atlas der Buurtwegen uit ca. 1841
- Kadasterkaart van Philippe-Christian Popp (1842-1879)
- Topografische kaart Ministerie van Openbare Werken en Wederopbouw, 1950-1970

1.3.5 Verstoringshistoriek

De verstoringsgraad van het onderzoeksgebied bepaalt in belangrijke mate de te verwachten gaafheid en bewaringsgraad van eventueel aanwezig archeologische bodemarchief. Om een correcte inschatting van de verstoring van de bodem te kunnen maken kunnen allerhande bronnen van pas komen. Zo kan mondelinge informatie van vroegere gebruikers of bewoners, beschikbare plannen van (verdwenen) constructies, verslagen van bodemonderzoeken en saneringen of informatie over delfstoffenwinning relevante informatie bieden.

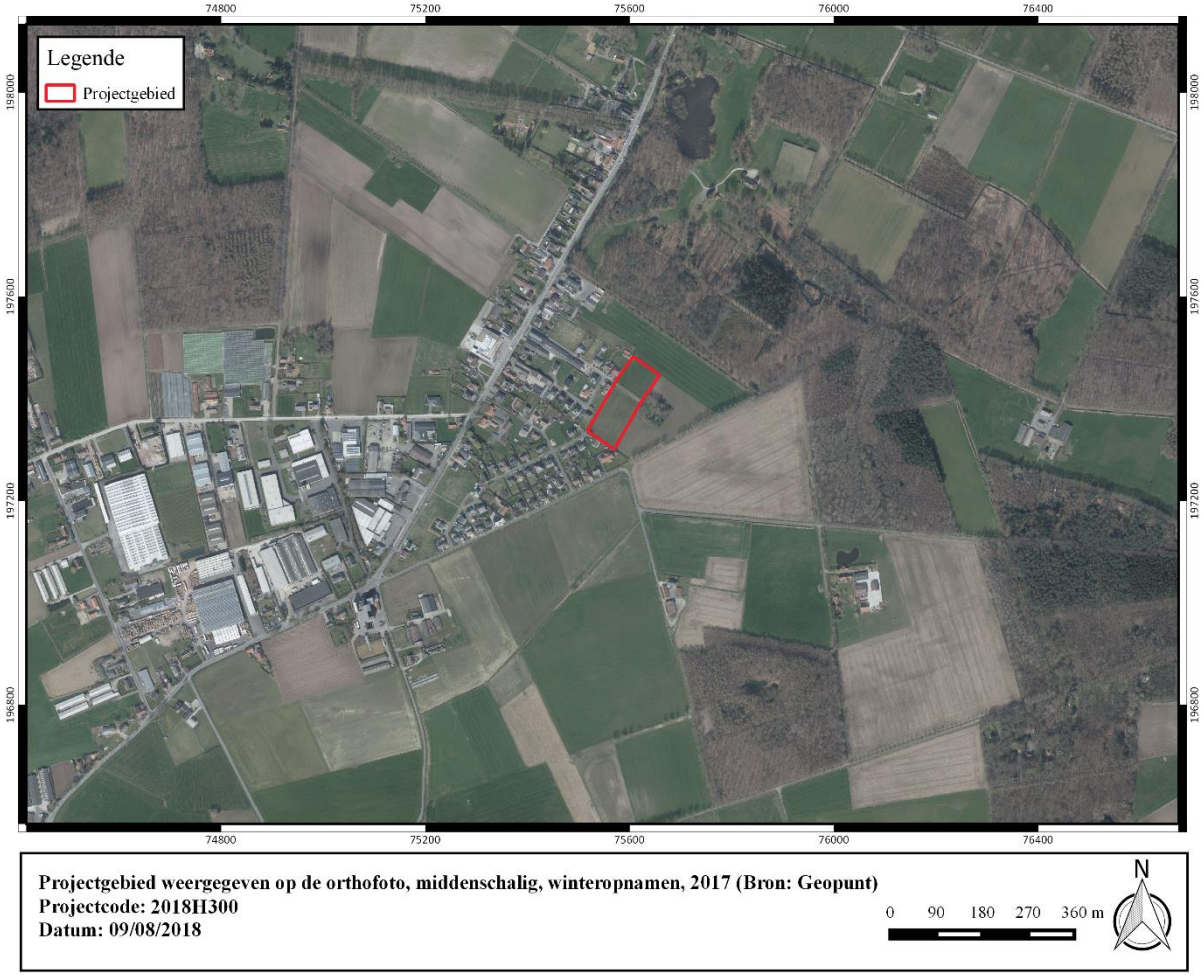
Aanvullende informatie over recent historisch landgebruik is afkomstig van geraadpleegde luchtopnames vanaf 1971.[2]

[2] http://www.geopunt.be/

1.3.6 Introductie tot het projectgebied

1.3.6.1 Ruimtelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in Wingene (wijk Wildenburg), in de provincie West-Vlaanderen. Wildenburg ligt enkele kilometers ten noorden van het centrum van Wingene, langsheen de weg Wingene-Beernem. Het plangebied sluit deels aan bij een woonwijk gelegen aan de Sint-Jorisstraat en deels bij akkerland. Precies ten oosten van het projectgebied situeert zich een gebouw met omliggende vegetatie.

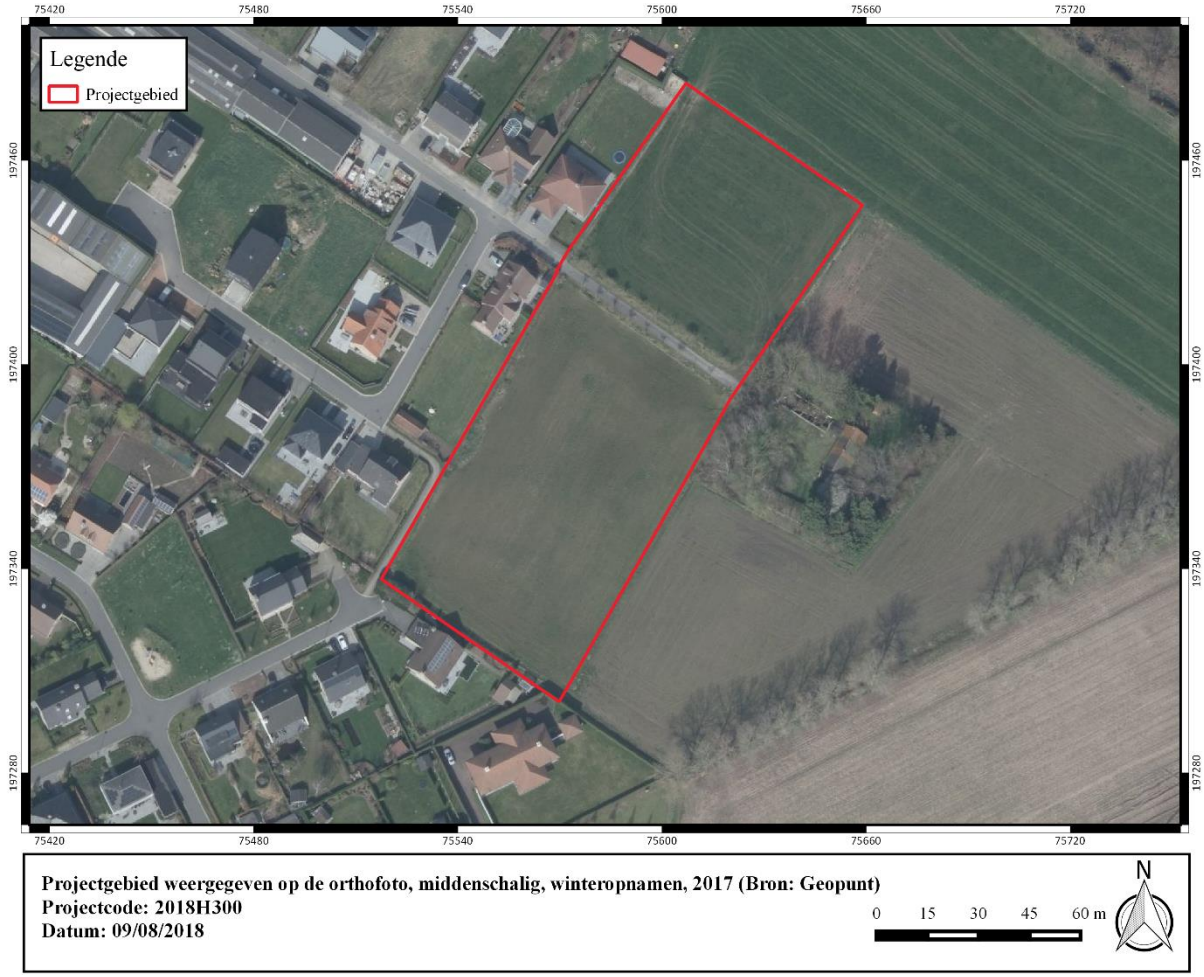
Figuur 3: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2 Geplande werken

1.3.6.2.1 Bestaande toestand

De totale oppervlakte van het plangebied bedraagt 1,08 hectare.

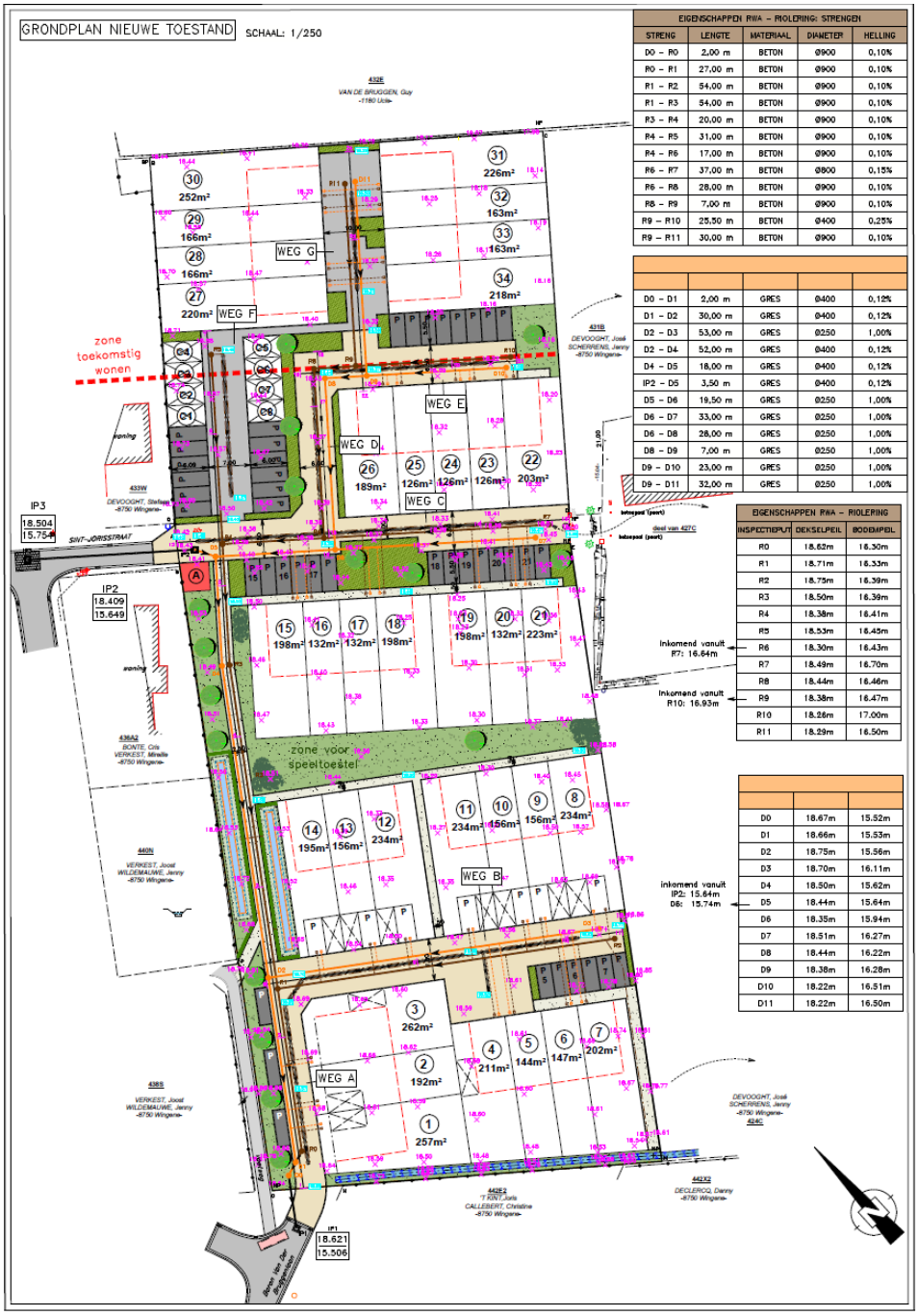
Op heden is het onderzoeksterrein quasi integraal in gebruik als akkerland. Centraal situeert zich een NW-ZO gerichte wegenis. Deze wegenis wordt in het kader van de geplande ontwikkeling heraangelegd.

Figuur 4: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.3.6.2.2 Ontworpen toestand

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling van 34 loten met bijhorende infrastructuur in de vorm van wegenis, groenzone, bufferbekkens en parkeergelegenheid ter hoogte van de Sint-Jorisstraat te Wingene. Binnen de archeologienota wordt uitgegaan van een integrale verstoring van het terrein.

EIGENSCHAPPEN RWA – RIOLERING: STRENGEN				
STRENG	LENGTE	MATERIAAL	DIAMETER	HELLING
D0 – R0	2,00 m	BETON	Ø900	0,10%
R0 – R1	27,00 m	BETON	Ø900	0,10%
R1 – R2	54,00 m	BETON	Ø900	0,10%
R1 – R3	54,00 m	BETON	Ø900	0,10%
R3 – R4	20,00 m	BETON	Ø900	0,10%
R4 – R5	31,00 m	BETON	Ø900	0,10%
R4 – R6	17,00 m	BETON	Ø900	0,10%
R6 – R7	37,00 m	BETON	Ø800	0,15%
R6 – R8	28,00 m	BETON	Ø900	0,10%
R8 – R9	7,00 m	BETON	Ø900	0,10%
R9 – R10	25,50 m	BETON	Ø400	0,25%
R9 – R11	30,00 m	BETON	Ø900	0,10%

D0 – D1	2,00 m	GRES	Ø400	0,12%
D1 – D2	30,00 m	GRES	Ø400	0,12%
D2 – D3	53,00 m	GRES	Ø250	1,00%
D2 – D4	52,00 m	GRES	Ø400	0,12%
D4 – D5	18,00 m	GRES	Ø400	0,12%
IP2 – D5	3,50 m	GRES	Ø400	0,12%
D5 – D6	19,50 m	GRES	Ø250	1,00%
D6 – D7	33,00 m	GRES	Ø250	1,00%
D6 – D8	28,00 m	GRES	Ø250	1,00%
D8 – D9	7,00 m	GRES	Ø250	1,00%
D9 – D10	23,00 m	GRES	Ø250	1,00%
D9 – D11	32,00 m	GRES	Ø250	1,00%

EIGENSCHAPPEN RWA – RIOLERING		
INSPECTIEPUT	DEKSELPEIL	BODEMPEIL
R0	18.62m	16.30m
R1	18.71m	16.33m
R2	18.75m	16.39m
R3	18.50m	16.39m
R4	18.38m	16.41m
R5	18.53m	16.45m
R6	18.30m	16.43m
R7	18.49m	16.70m
R8	18.44m	16.46m
R9	18.38m	16.47m
R10	18.26m	17.00m
R11	18.29m	16.50m

D0	18.67m	15.52m
D1	18.66m	15.53m
D2	18.75m	15.56m
D3	18.70m	16.11m
D4	18.50m	15.62m
D5	18.44m	15.64m
D6	18.35m	15.94m
D7	18.51m	16.27m
D8	18.44m	16.22m
D9	18.38m	16.28m
D10	18.22m	16.51m
D11	18.22m	16.50m

Figuur 5: Verkavelingsplan (bron: opdrachtgever).

1.4 Assessmentrapport

Het assessmentrapport omvat alle relevante gegevens die over het projectgebied verzameld kunnen worden uit toegankelijke literatuur en kaartmateriaal, die bijdragen tot het gefundeerd inschatten van het archeologisch potentieel van het plangebied. Om dit laatste te bereiken worden de verzamelde gegevens met elkaar vergeleken, geconfronteerd en samengelegd. Dit rapport heeft als doel het plangebied binnen zijn archeologisch en landschappelijk kader te plaatsen, rekening houdend met de geplande bodemingrepen. De studie maakt gebruik van verschillende datasets, waarbij het uitgangspunt steeds het ontwerpplan van de toekomstige bodemingrepen is. Dit ontwerpplan wordt telkens geprojecteerd op de geologische, bodemkundige en historische kaarten. Alle kaartmateriaal werd vervaardigd met behulp van QGIS, een geografisch informatiesysteem.

Op basis van deze assessment van het projectgebied kan een gegronde argumentatie opgesteld worden over de noodzaak en het nut van al dan niet verder te nemen archeologische maatregelen, die uiteengezet worden in deel 2: het programma van maatregelen.

1.4.1 Fysisch geografische en geologische situatie

Tabel 2: Overzicht van de aardwetenschappelijke gegevens.

Bron	***Informatie***
Landschappelijke situering	Zandstreek buiten de Vlaamse Vallei
Tertiair	Lid van Pittem (Fm. Gentbrugge)
Quartair	Type 1: eolische afzetting
Bodemtypes	Sch
Potentiële bodemerosie	Verwaarloosbaar
Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen	Hoogte ca. 18,5 m TAW
Hydrografie	Bekken van de Brugse Polders (Brugse Vaart) Waterlopen: Oude Blauwhuisbeek

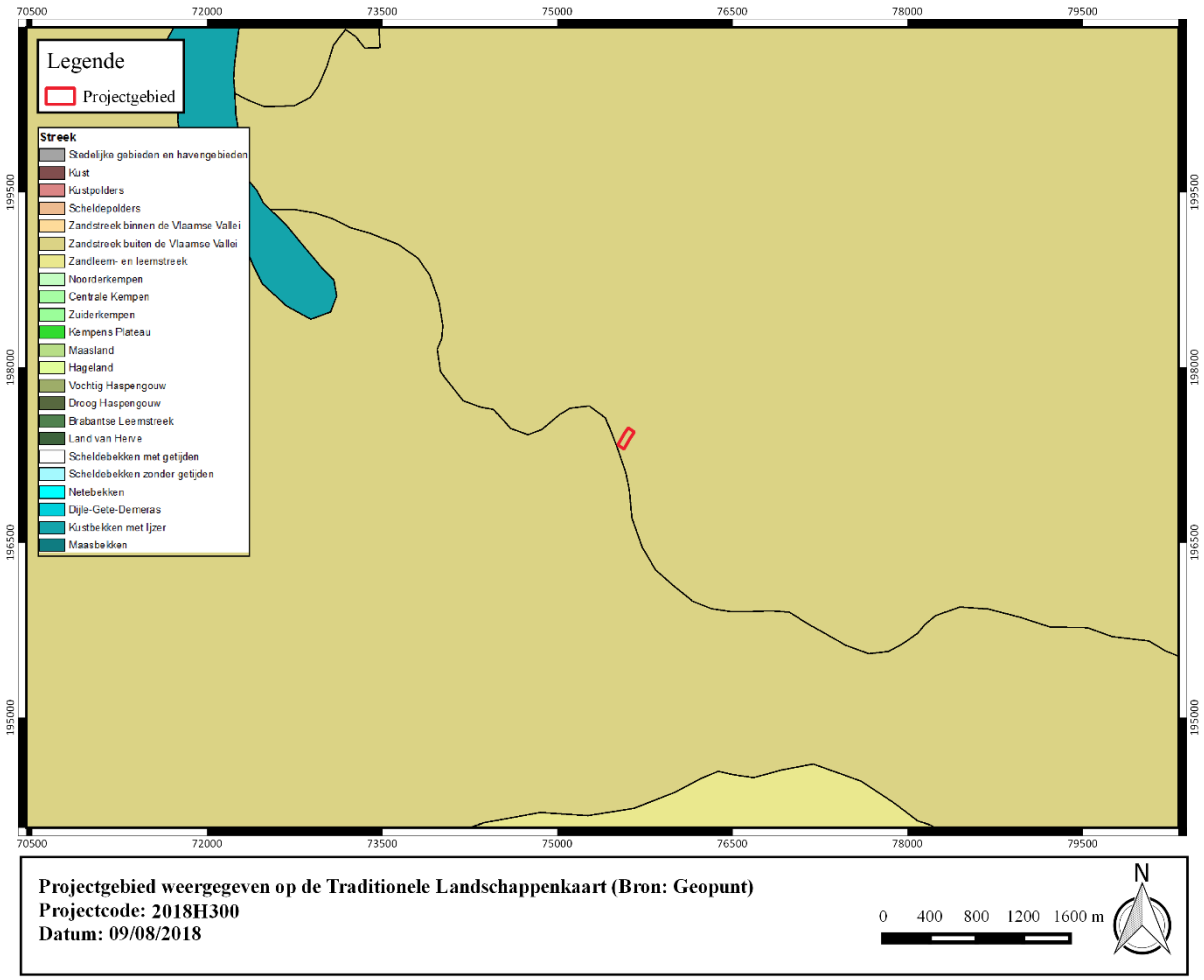
1.4.1.1 Landschappelijke situering

Het onderzoeksterrein is gelegen in de Zandstreek buiten de Vlaamse vallei.

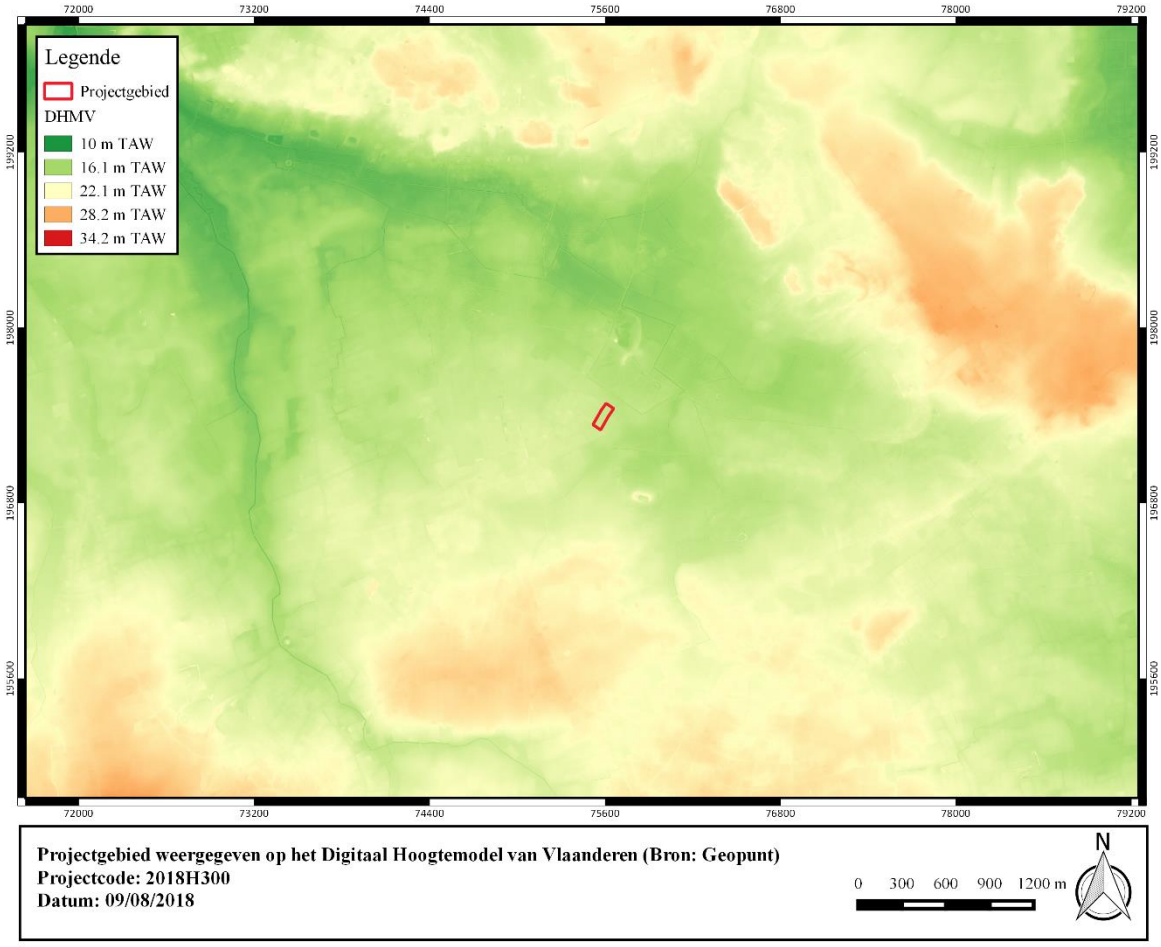
Het onderzoeksgebied bevindt zich tussen een alluviale vallei ten noorden en een zandheuvel ten zuiden. De hoogte van het projectgebied is ca. 18,5 m TAW en kent een vlak verloop.

De potentiële bodemerosiekaart erkend het vlakke verloop door een verwaarloosbare aanwezige potentiële bodemerosie.

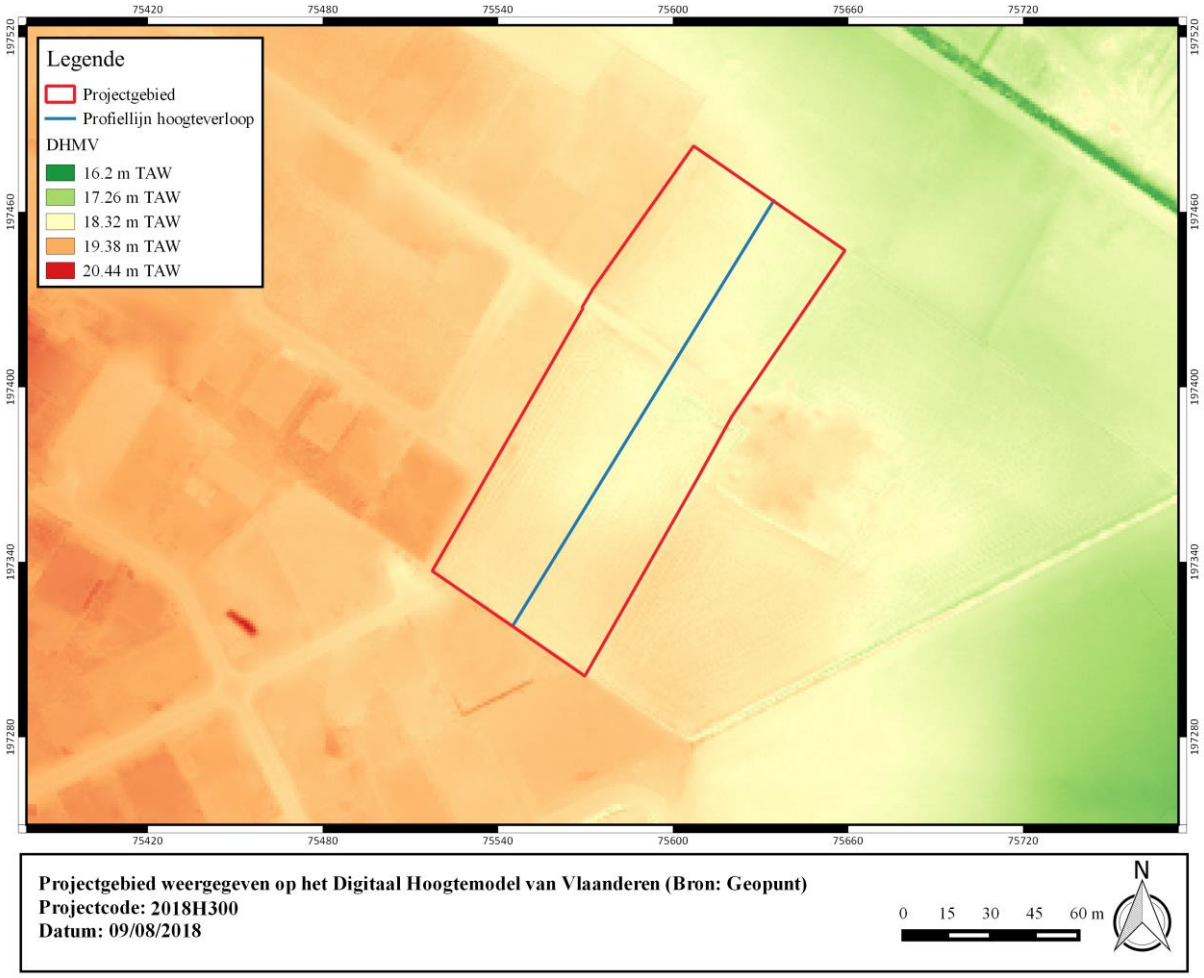
Hydrografisch is het projectgebied gelegen in het bekken van de Brugse Polders met deelbekken de Brugse Vaart. Ten noorden stroomt de Oude Blauwhuisbeek in de alluviale vallei.

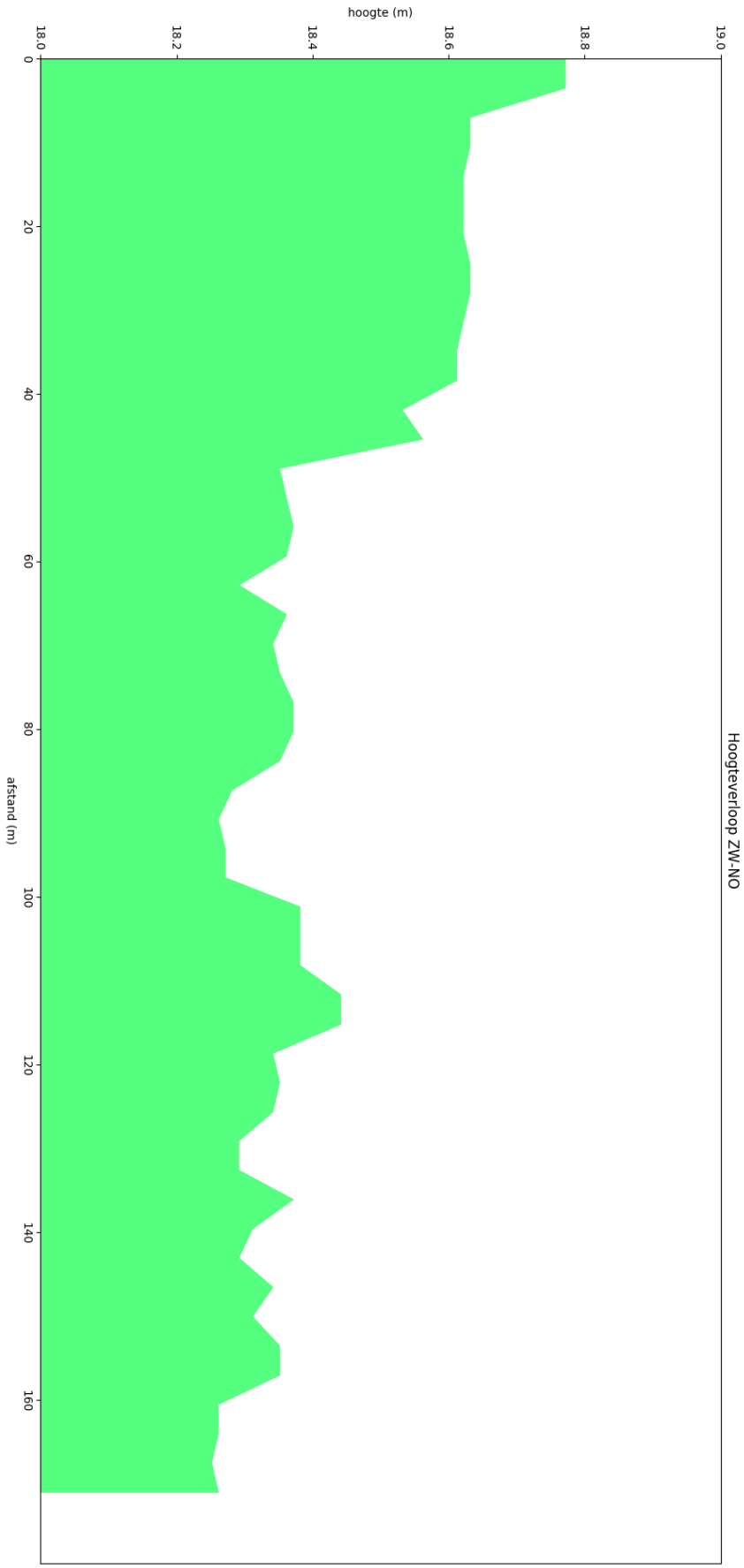
Figuur 6: Projectgebied weergegeven op de Traditionele Landschappenkaart (Bron: Geopunt).

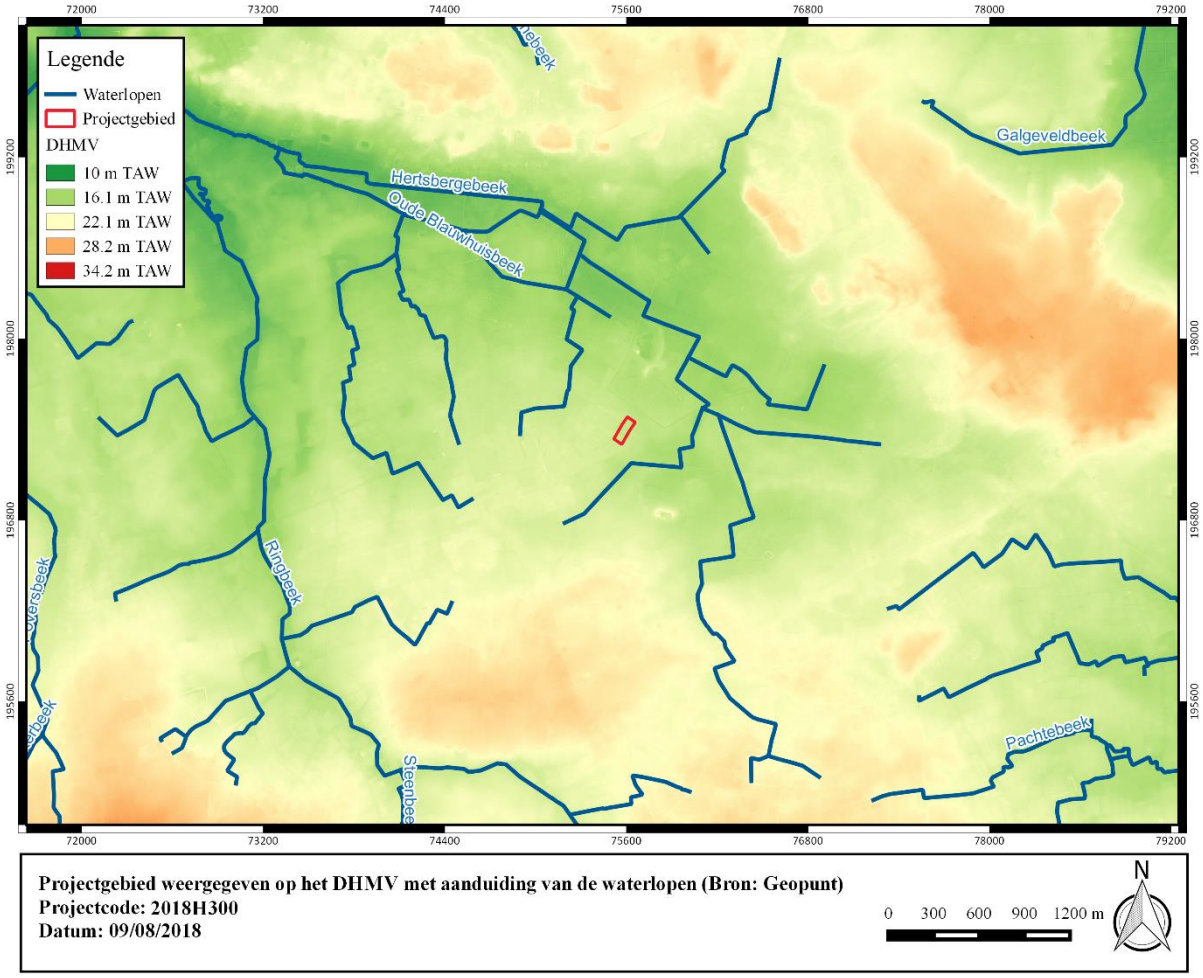
Figuur 7: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 8: Projectgebied weergegeven op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

Figuur 9: Hoogteverloop, ZW-NO

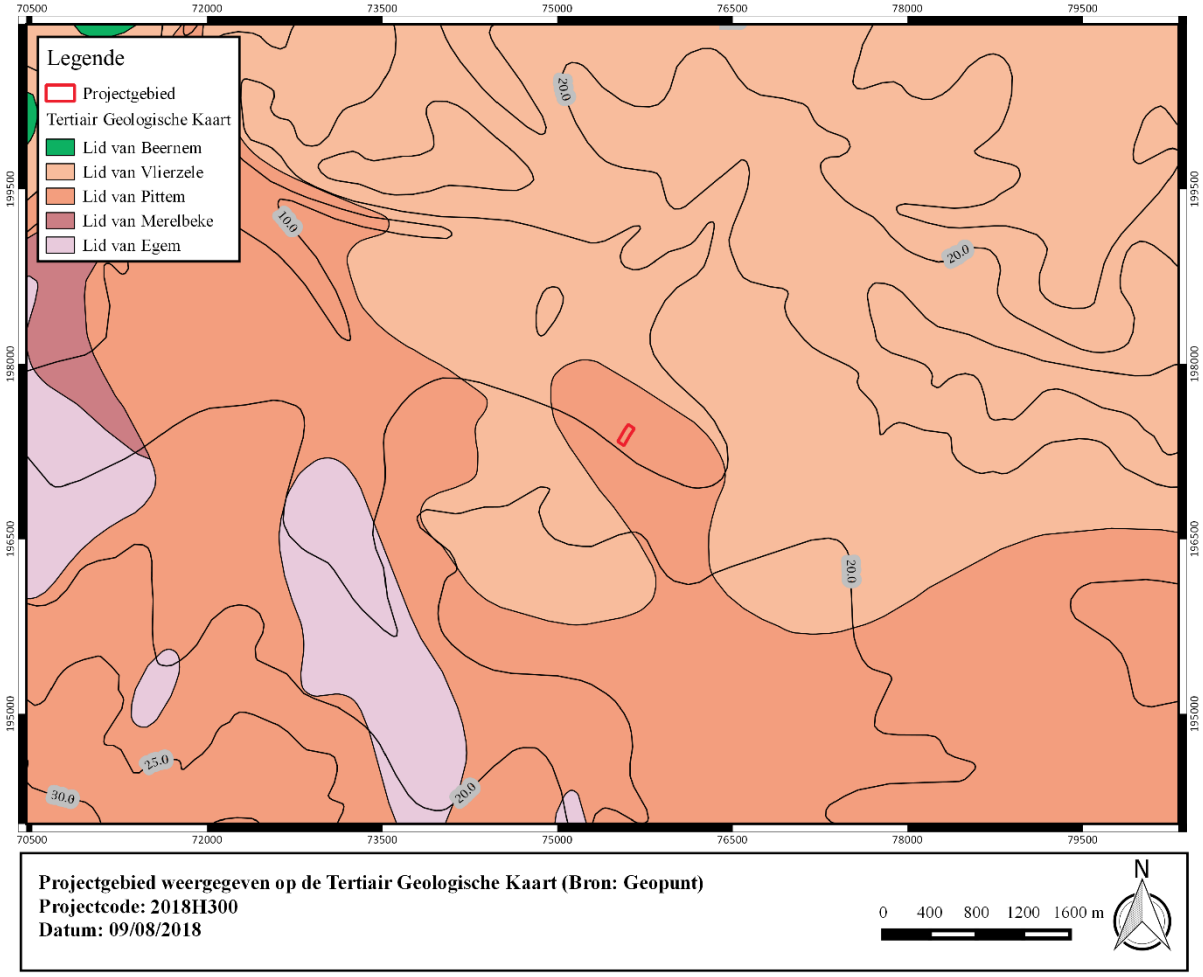
Figuur 10: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de waterlopen (Bron: Geopunt).

Figuur 11: Projectgebied weergegeven op de potentiële bodemerosiekaart per perceel, 2018 (Bron: Geopunt).

1.4.1.2 Tertiaire lithostratigrafie

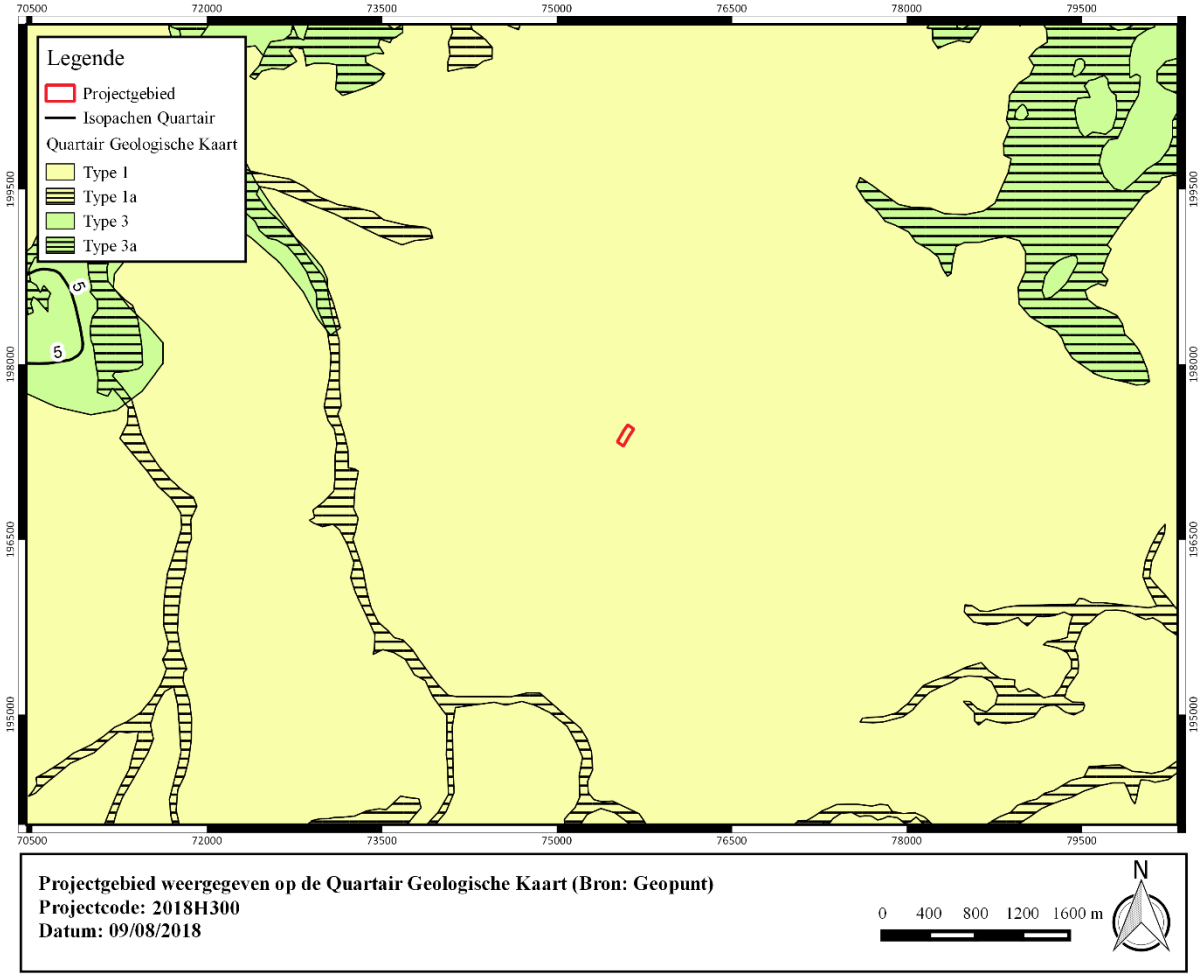
Het projectgebied bevindt zich in het **Lid van Pittem** (Formatie van Gentbrugge). De Formatie van Gentbrugge bestaat uit een afwisseling van kleiïge siltige en zandige mariene sedimenten met enkele macrofossielen. Het is onderverdeeld in drie leden; van oud naar jong: het Lid van Merelbeke, het Lid van Pittem en het Lid van Vlierzele.
Het **Lid van Pittem** bestaat uit een afwisseling van dunne laagjes kleiig-zandig grof silt en glauconiethoudend kleiig-siltig fijn zand. De laminae zijn dikwijls gebioturbeerd. Er komen getijdegeulen voor in het sediment wat in de intertidale zone is afgezet. Plaatselijk komen zandsteenbanken met opaalcement voor (veldstenen).

Figuur 12: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.3 Quartaire lithostratigrafie

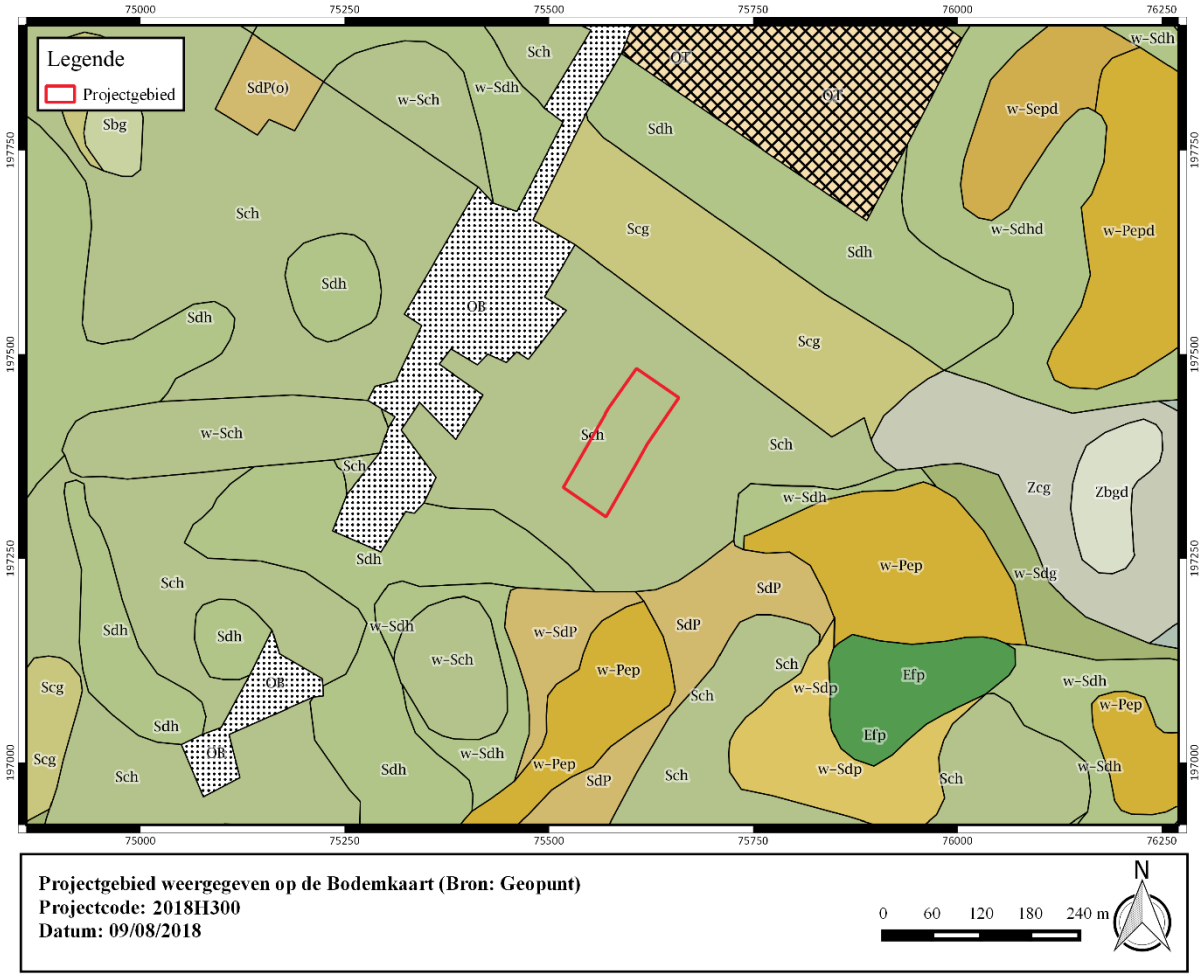
Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 1**. Dit type bestaat uit een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zand tot zandleem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

Figuur 13: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

1.4.1.4 Bodemvormingsprocessen

Het bodemtype **Sch** is een matig droog lemig zandbodem met verbrokkelde ijzer en/of humus B horizont. Het is een Postpodzol waarbij een uniforme en homogene Ap horizont minstens 30 cm dik is en donkergrijs van kleur. Daaronder komen resten van de verbrokkelde Podzol B voor die overgaan in een sterk gevlekte verbrokkelde textuur B waarin roestverschijnselen voorkomen tussen 60 en 90 cm.

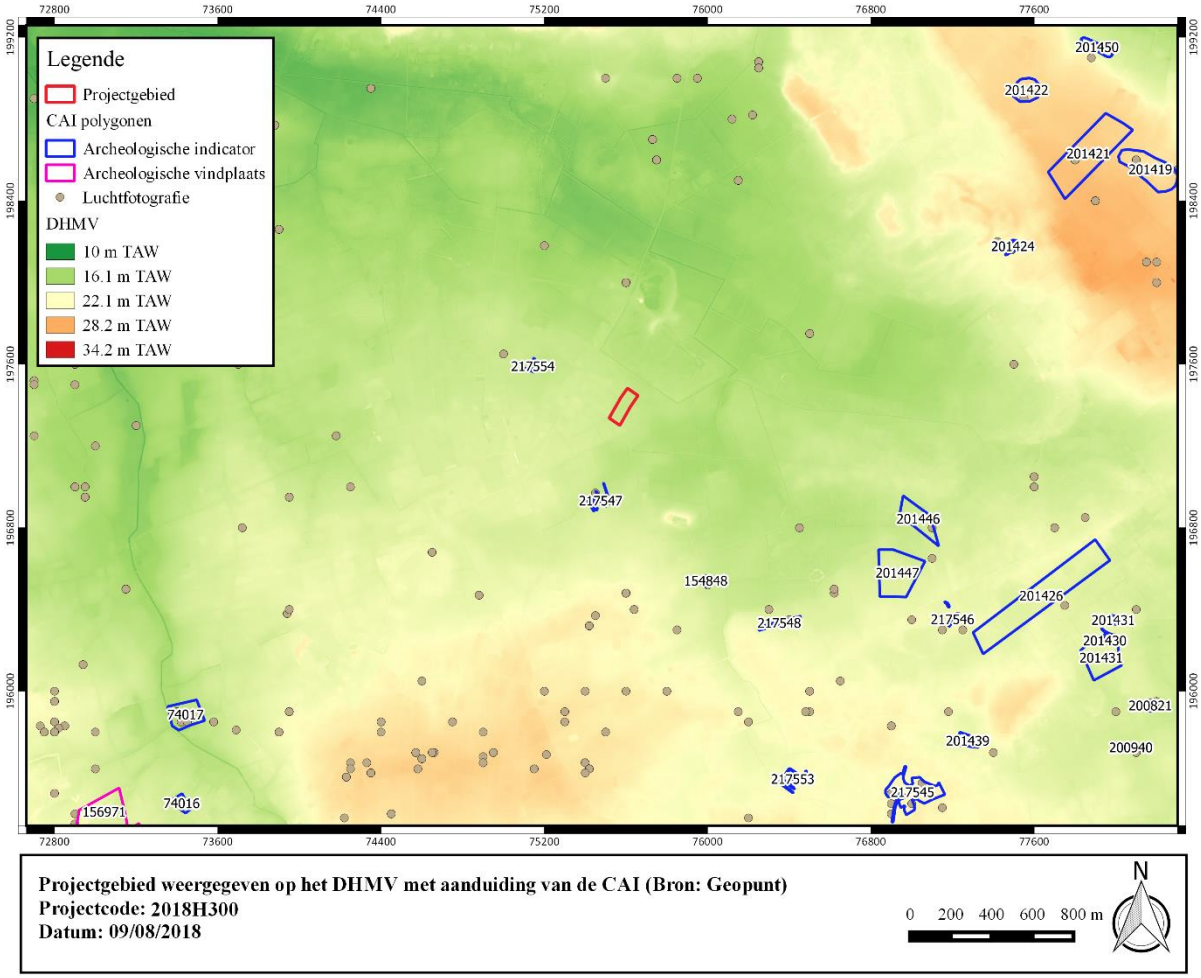

Figuur 14: Projectgebied weergegeven op de Bodemkaart (Bron: Geopunt).

1.4.2 Historische en archeologische voorkennis

1.4.2.1 Overzicht van de gekende archeologische waarden

Op of in directe nabijheid van het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. Ook in de ruime omgeving is het aantal tastbare vindplaatsen beperkt. Circa 2,5 km ten zuidwesten van het plangebied werd in 2011 een proefsleuvenonderzoek en aansluitend een archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Hierbij werden enerzijds materiële resten van het mesolithicum gerecupereerd in een lokaal bewaarde podzolbodem. Anderzijds werden resten uit het neolithicum ingezameld en sporen uit de nieuwe tijden aangesneden. Het merendeel van de gekende waarden op het kaartbeeld van de CAI betreffen structuren waargenomen met behulp van luchtfotografische prospectie. Verder betreffen de gekende waarden cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves.

Figuur 15: Projectgebied weergegeven op het DHMV met aanduiding van de CAI (Bron: Geopunt).

I. Archeologische vindplaatsen

156971	Mechanische prospectie (2011); NK: 15 meter Mesolithicum: in de podzolbodem: 10 vuurstenen artefacten (2 trapezia als pijlbewapening, 3 schrabbers, enkele afslagen), enkele fragmenten natuursteen Neolithicum: aardewerk Nieuwe tijd: greppelfragmenten voornamelijk afkomstig van oude perceelsindelingen of dienden als drainagegreppels Bron: Laloo, P. & Deconynck, J. 2011: Wingene - Rozendalestraat (Sportpark). Rapportage van het archeologisch proefsleuvenonderzoek - 25 tot 31 januari 2011, onuitgegeven rapport GATE, Autonoom Gemeentebedrijf Wingene.

II. Archeologische indicatoren

Historisch-cartografische en iconografische data

74016	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht
74017	Indicator cartografie; NK: 150 meter Late middeleeuwen: site met walgracht

Luchtfotografie

154848	Indicator luchtfotografie; NK: 150 meter Onbepaald: circulaire structuur
217545	Indicator luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: terrein met vlekken/kuilen en wegtracé
217546	Indicator luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: 2 brede grachtstructuren
217547	Indicator luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: enkele lineaire structuren: kavelstructuren en vermoedelijk wegtracé.
217548	Indicator luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: vermoedelijk wegtracé

217553	Indicator luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: verschillende lineaire structuren en vlekken
217554	Indicator luchtfotografie; NK: 15 meter Onbepaald: lineaire structuur en enkele kuilen

Niet in CAI-database

200821	*Locatie niet gevonden*
200940	*Locatie niet gevonden*
201419	*Locatie niet gevonden*
201421	*Locatie niet gevonden*
201422	*Locatie niet gevonden*
201424	*Locatie niet gevonden*
201426	*Locatie niet gevonden*
201430	*Locatie niet gevonden*
201431	*Locatie niet gevonden*
201439	*Locatie niet gevonden*
201446	*Locatie niet gevonden*
201447	*Locatie niet gevonden*
201450	*Locatie niet gevonden*

1.4.2.2 Historische context en bekende archeologische vindplaatsen

Een eerste vermelding van Wingene dateert van 821, wanneer Lodewijk de Vrome het ‘altare in villa de Winghina’ schenkt aan de Sint-Amandusabdij te Elnon. De grenzen van de parochie werden in 1242 vastgelegd door de bisschop van Doornik, die naar het Bulskamveld kwam en de grenzen bepaalde door een kruis te tekenen op een boom.

Wingene ligt op de grens van de vroegere Kasselrij Kortrijk en het Brugse Vrije. De heerlijkheid Wildenburg, gehouden van het leenhof van Tielt, ontstond uit vercijnsde heidegronden van het Bulskampveld en had geen foncier. De eerste vermelding van een kasteel aan de Beernemsteenweg dateert van 1577. Het huidige kasteel Blauwhuis gaat hierop terug.

Wingene had sterk te lijden onder het oorlogsgeweld van de Tachtigjarige Oorlog. De ellende werd nog groter door tal van besmettelijke ziekten. Ook in de tweede helft van de 17e eeuw bleef het dorp niet gespaard. Vanaf 1668 tot 1678 lag Wingene op het grensgebied van de Spaanse en de Franse gebieden omdat de Kasselrij Kortrijk ingelijfd was bij Frankrijk. Door de vele veldtochten van Lodewijk XIV werd Wingene in de periode 1665-1697 verschillende malen grondig vernield. Op het einde van de 17de eeuw raakten drie grote heerlijkheden te Wingene in verval, namelijk het Hof van Wingene, Wildenburg en Poelvoorde.

Na de Spaanse Successieoorlog keert de rust terug en kent de regio een relatief herstel onder het Oostenrijks Bewind. Onder invloed van het Oostenrijks bewind deed zich een totaal andere ontginningsaanpak voor. Uit vrees voor een nijpend houttekort in Vlaanderen werden de "velden" met speculatieve doeleinden op een systematische wijze verkaveld en omgezet tot bos. Aanvankelijk werd loofhout aangeplant en later (eerste helft 19de eeuw) werd overgeschakeld naar naaldhout omdat het door zijn snellere groei een vluggere recuperatie toeliet van het geïnvesteerde kapitaal.[3]

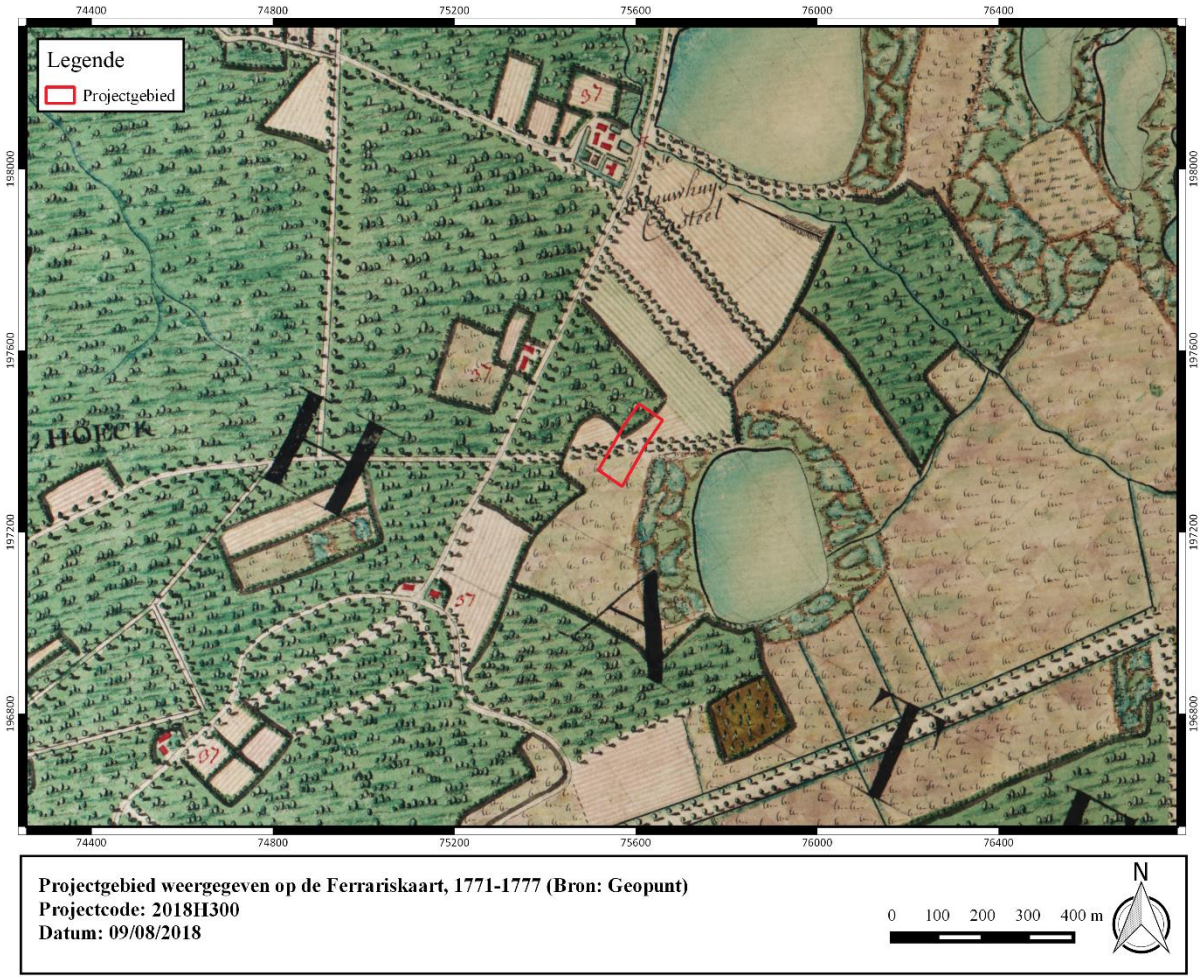
1.4.2.3 Archeologische indicatoren en cartografische bronnen

De Ferrariskaart lokaliseert het projectgebied op de zuidwestelijke rand van het omvangrijke Bulskampveld. Het plangebied staat deels gekarteerd als heide, deels als bosgebied. De heerlijkheid van het Bulskampveld is reeds vernoemd in het leenboek van het kasteel van Kortrijk in 1365 en wordt omschreven als een veld ‘*wesende den meestendeels bevyvert’*. In de nabije omgeving van het plangebied zijn effectief een ruim aantal vijvers waar te nemen. Het onderzoeksterrein wordt aangesneden door een west-oost georiënteerde wegenis.

Deze wegenis is tevens waarneembaar op de Atlas der Buurtwegen. Bijkomend geeft voornoemde kaart een bijkomende noordwest-zuidoost georiënteerde wegenis weer binnen de contour van het plangebied. Deze wegen vormen de verbinding tussen een samenstel van twee gebouwen (precies ten oosten van het plangebied) en de verbindingsweg tussen Wingene en Beernem. Allicht gaat het gebouw dat zich op heden ten oosten van het projectgebied situeert terug op het gebouw dat is weergegeven op de 19e eeuwse historisch-cartografische indicatoren.

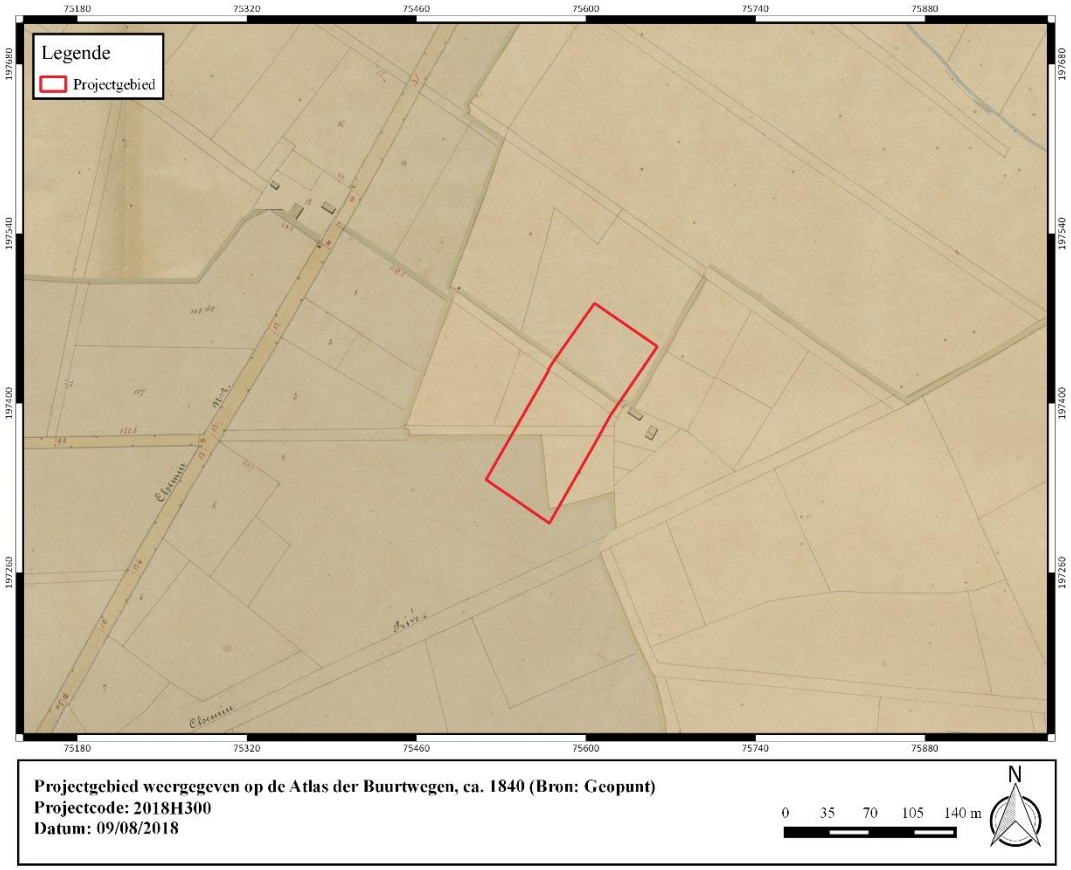
Tijdens de twee wereldoorlogen ontsnapte Wingene aan grote vernielingen. Toch eiste de Eerste Wereldoorlog veel soldatenlevens en verscheurde de Tweede Wereldoorlog de gemeente ten gevolge van de collaboratie. Op 17 oktober 1918 werd de kerktoren door de terugtrekkende Duitse soldaten gedynamiteerd. De toren beschadigde in zijn val het achterste gedeelte van de kerk. Ook het oksaal, het orgel en de beiaard werden vernield. In de gemeenteraadszitting van

19 mei 1920 werd beslist ook in Wingene een "gedenkteken voor de gesneuvelden" op te richten.[4]

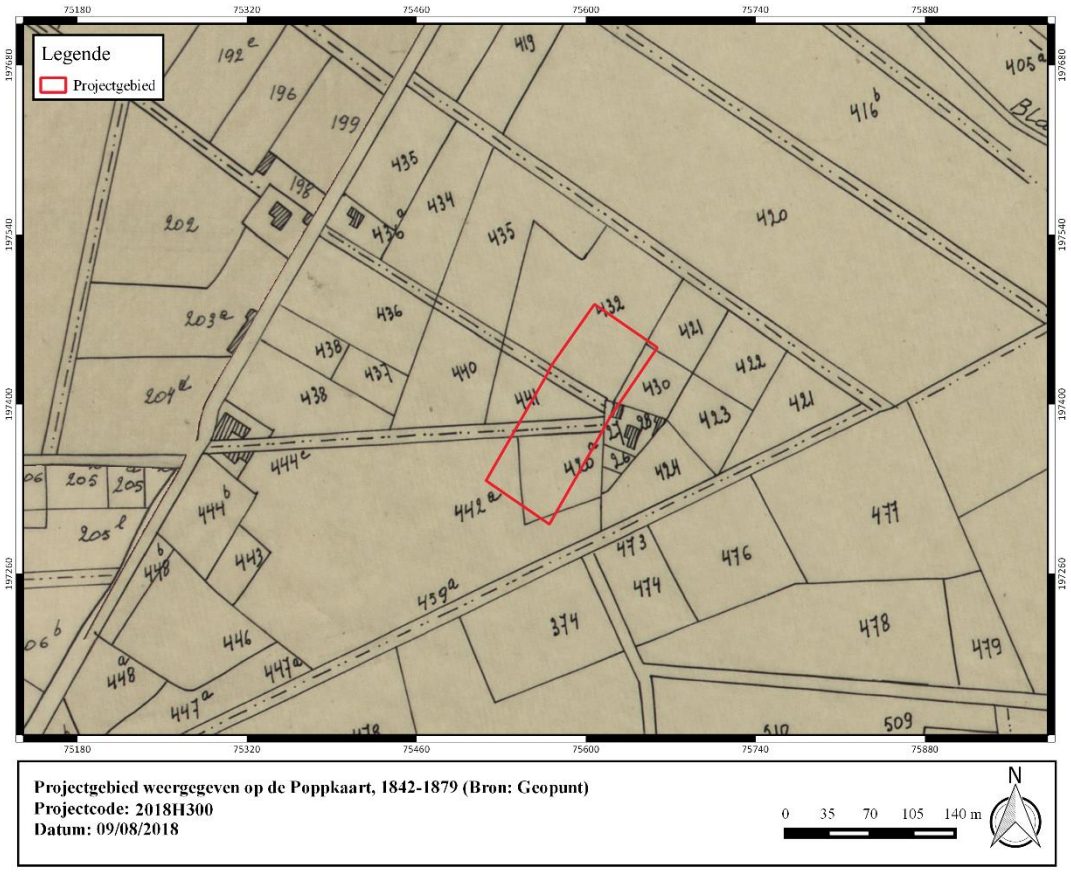

Figuur 16: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart, 1771-1777 (Bron: Geopunt).

[4] Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Wingene [online], https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/125176 (geraadpleegd op 17 augustus 2018).

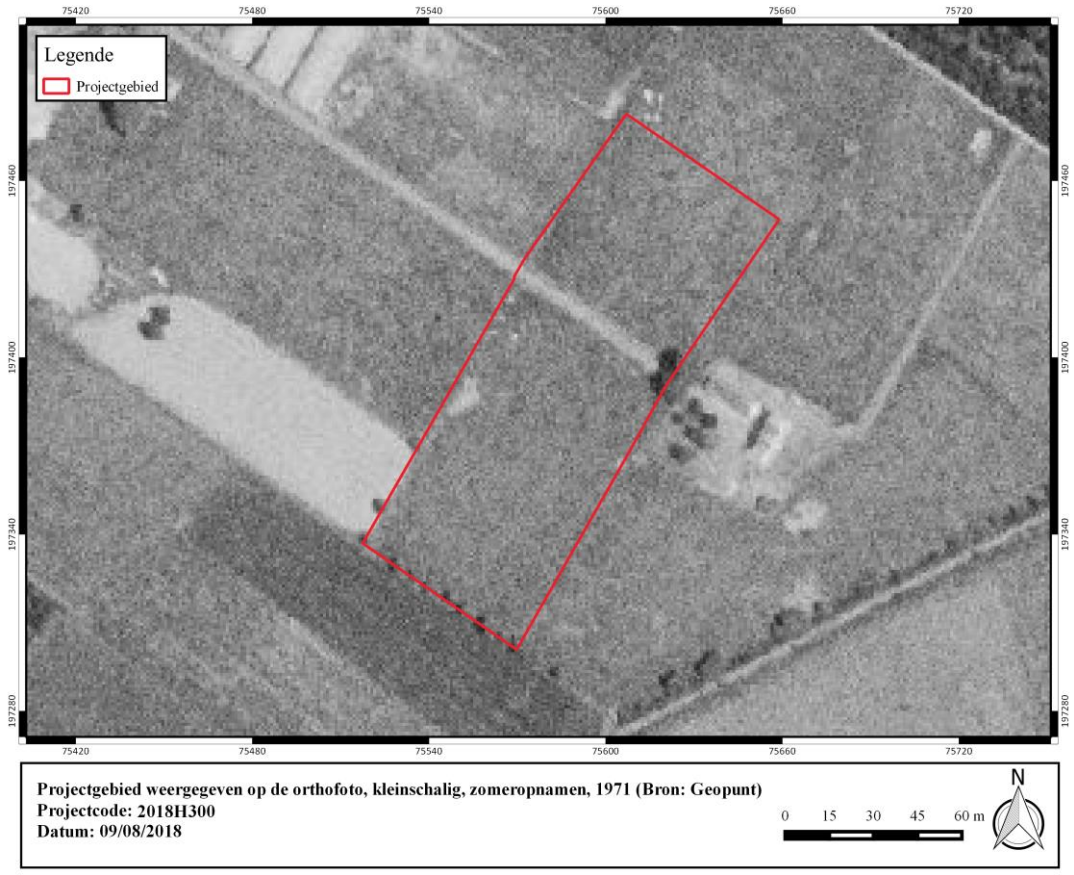
Figuur 17: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen, ca. 1840 (Bron: Geopunt).

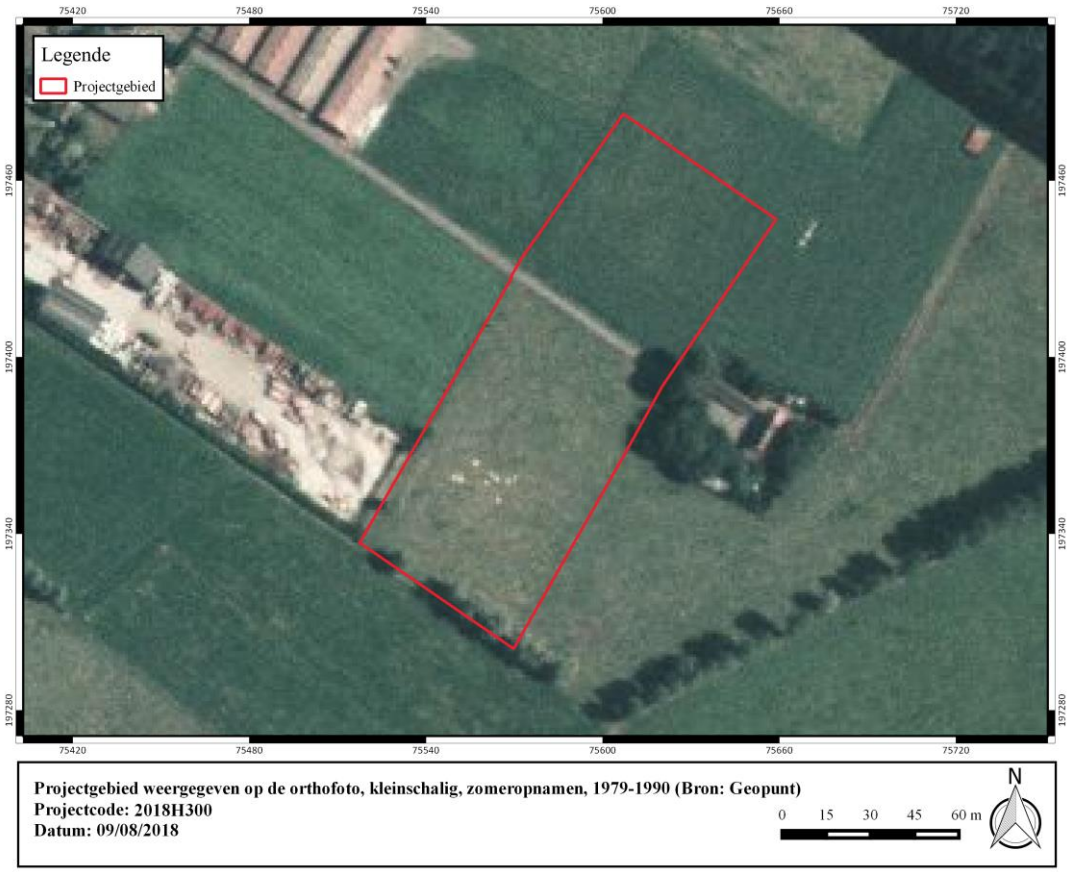
Figuur 18: Projectgebied weergegeven op de Poppkaart, 1842-1879 (Bron: Geopunt).

1.4.2.4 Huidige gebruik en verstoringen

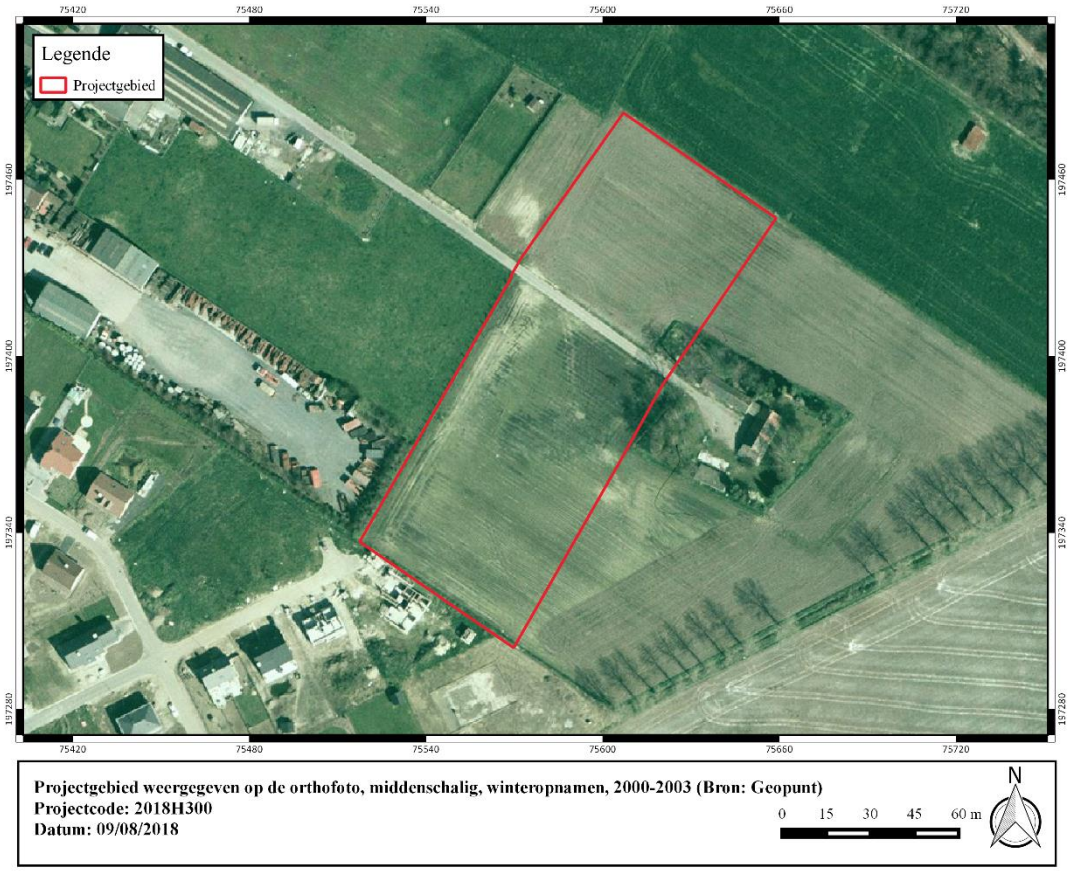
De orthofotosequentie geeft een beperkte evolutie weer in het bodemgebruik binnen de contour van het plangebied gedurende de laatste decennia. Het plangebied is quasi integraal in gebruik als akkerland. Centraal situeert zich een NW-ZO gerichte wegenis.

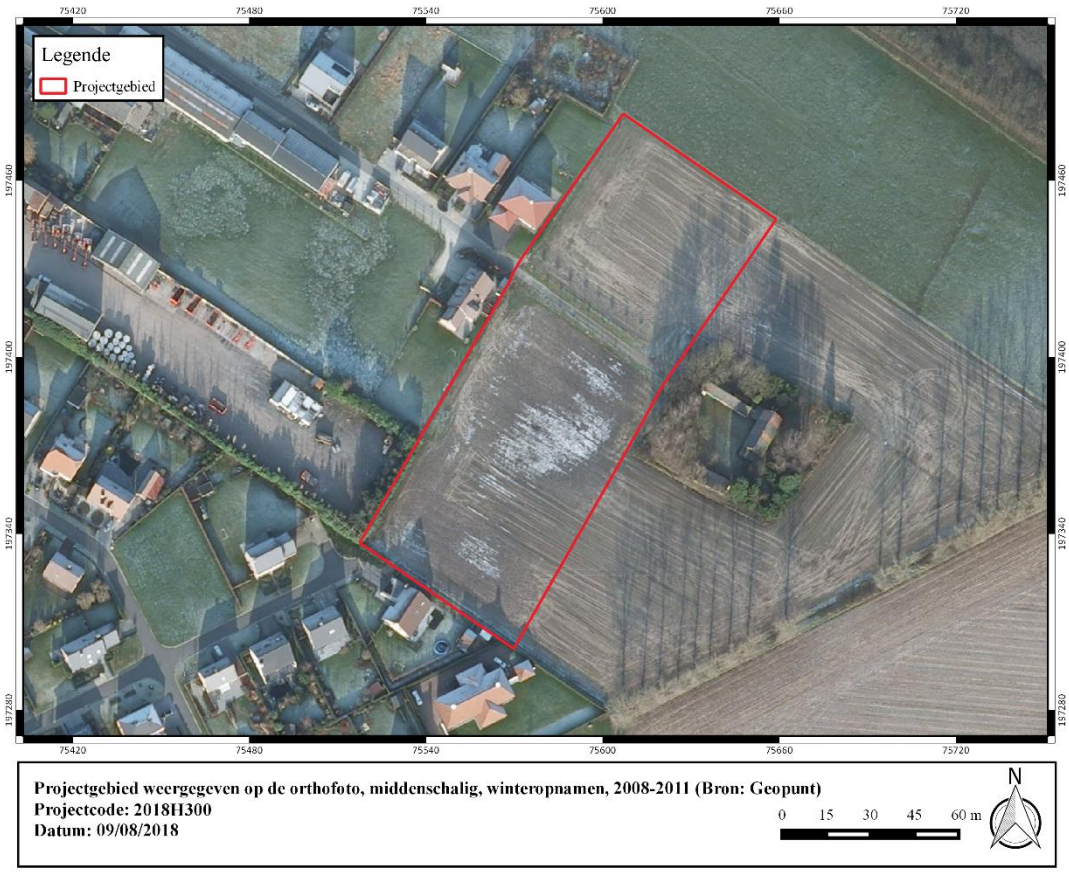
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1971 (Bron: Geopunt).

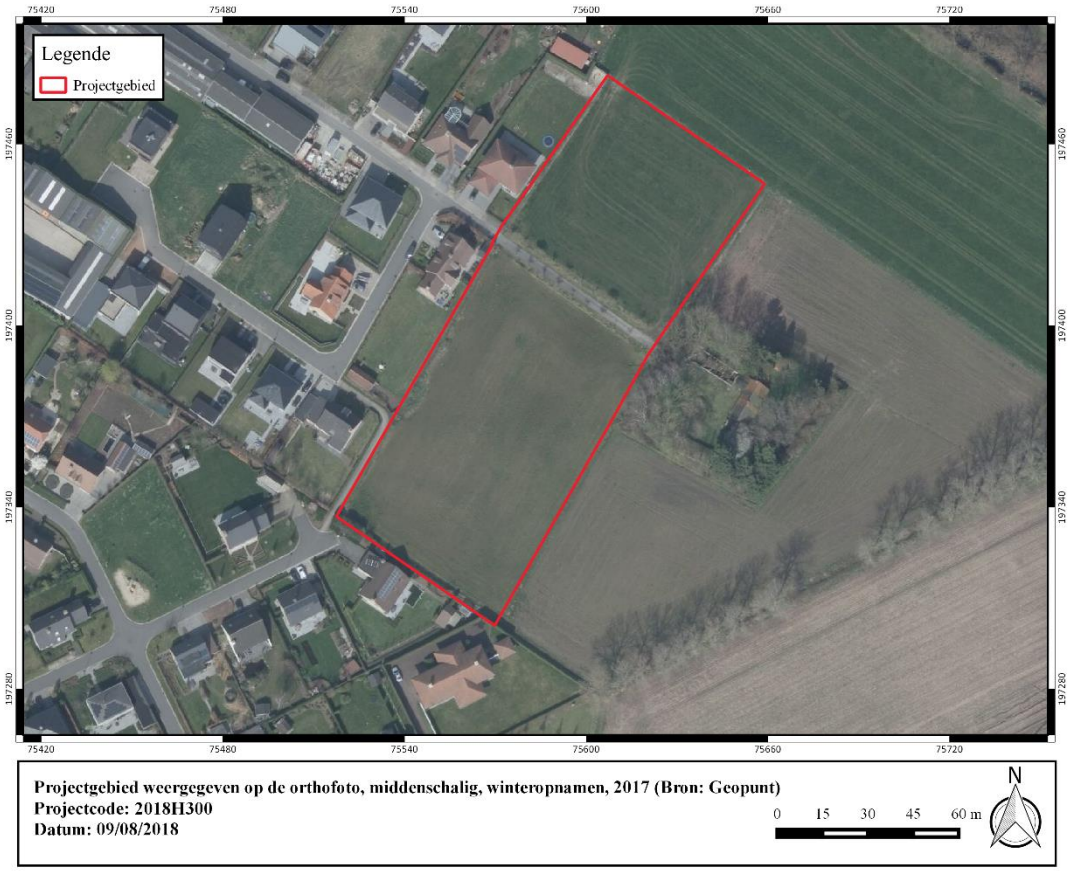
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, kleinschalig, zomeropnamen, 1979-1990 (Bron: Geopunt).

Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2000-2003 (Bron: Geopunt).

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2008-2011 (Bron: Geopunt).

Figuur 23: Projectgebied weergegeven op de orthofoto, middenschalig, winteropnamen, 2017 (Bron: Geopunt).

1.5 Synthese

De opdrachtgever plant de realisatie van een verkaveling aan de Sint-Jorisstraat in het gehucht Wildenberg, onderdeel van de gemeente Wingene. Het terrein is ca. 1,08 ha groot en is quasi integraal in gebruik als akker.

Het plangebied is gelegen in de zandstreek buiten de Vlaamse Vallei. Het terrein situeert zich op de rand van het historische Bulskampveld, een uitgestrekt heidegebied ten zuiden van het kanaal Brugge-Gent. De Quartairgeologische kaart geeft een profielopbouw weer van laat-Pleistocene/vroeg-Holocene eolische afzettingen. Het terrein is niet gelegen binnen een gradiëntzone. De bodemkaart karteert het terrein als een postpodzolbodem waarbij het sediment bestaat uit lemig zand met verbrokkelde textuur B horizont. De gegevens indiceren een relatief éénduidige bodemkundige situatie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor.

De cartografische bronnen wijzen op een landelijk karakter van het plangebied en de omgeving. Op de Ferrariskaart is het terrein ingekleurd als heide en bosgebied, er is geen bebouwing aangegeven. Vanaf eind de 18^{e} eeuw, maar vooral vanaf de 19^{e} eeuw wordt het Bulskampveld ontgonnen. Op de Atlas der buurtwegen is de huidige situatie reeds herkenbaar, inclusief de hoeve die zich tot op heden net ten oosten van het plangebied bevindt. De orthofotosequentie geeft een ongewijzigd beeld weer van de voorbije decennia.

Op of in directe nabijheid van het plangebied zijn geen archeologische waarden gekend. Ook in de ruime omgeving is het aantal tastbare vindplaatsen beperkt. Circa 2,5 km ten zuidwesten van het plangebied werd in 2011 een proefsleuvenonderzoek en aansluitend een archeologisch booronderzoek uitgevoerd. Hierbij werden enerzijds materiële resten van het mesolithicum gerecupereerd in een lokaal bewaarde podzolbodem. Anderzijds werden resten uit het neolithicum ingezameld en sporen uit de nieuwe tijden aangesneden. Het merendeel van de gekende waarden op het kaartbeeld van de CAI betreffen structuren waargenomen met behulp van luchtfotografische prospectie. Verder betreffen de gekende waarden cartografische indicatoren van laatmiddeleeuwse hoeves.

Concreet is er ter hoogte van het plangebied een trefkans inzake archeologisch erfgoed. De verwachting bestaat uit sporenarcheologie waarbij eventueel aanwezig erfgoed zichtbaar is onder de bouwvoor. Er is geen verwachting m.b.t. bewaarde artefactensites. De meest geschikte onderzoeksmethode is een proefsleuvenonderzoek.

2 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2016

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

Van Ranst, E. & Sys, C. 2000. Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen. Universiteit Gent.

3 Bijlagen

Projectcode	**2018H300**
Onderwerp	**Sint-Jorisstraat Wingene**
Plannummer	1
Type plan	Kadasterplan
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	2
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksgebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	3
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	4
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017

Plannummer	5
Type plan	Bouwplan
Onderwerp plan	Verkavelingsplan
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Onbekend

Plannummer	6
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Traditionele Landschappenkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	7
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	8
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	9
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Hoogteverloop
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	10
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	Waterlopen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	11
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Potentiële bodemerosie
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	12
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Tertiair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	13
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Quartair Geologische Kaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	14
Type plan	Bodemkaart
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	15
Type plan	Hoogtemodel
Onderwerp plan	CAI
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	09/08/2018

Plannummer	16
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Ferraris
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1771-1777

Plannummer	17
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Atlas der Buurtwegen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	Ca. 1840

Plannummer	18
Type plan	Historische kaart
Onderwerp plan	Poppkaart
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1842-1879

Plannummer	19
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1971

Plannummer	20
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	1979-1990

Plannummer	21
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2000-2003

Plannummer	22
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2008-2011

Plannummer	23
Type plan	Orthofoto
Onderwerp plan	Locatie onderzoeksterrein
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2017